

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1580

1525

A S C E T I C I.

1526

ad Kunegundem Viduam Henrici II. Imp. post Mariti mortem in Parthenone Kaffungensi seu Confugiensi a se condito degentem, cuius initium: *Dudum quidem Domna Imperatrix tibi petere placuit ut ex scripturis colligerem luculentos breuesque sermones &c. et Subscriptio miniata: Ego Johannes Ultimus Servorum Christi. et qui mecum sunt fratres Beatitudinem tuam salutamus in Christo Pia Mater pauperum et Nobile Decus Viduarum. Vale. Conseruet semper in uoluntate sua omnipotens trinitas. Ne actum agam, adeat Lector Job. Mabillonii Vet. Analecta Edit. nov. Paris. 1723. T. I. p. 120. f. ubi et Prologum integrum, et summa totius Compilationis, quam Autor ipse in Prologo *Libellum de Contemplatione divina, Christique amore et de illa superna Hierusalem omnium Fidelium matre vocat*, Capita habet. At vero fol. 102. p. 2. post Rubricam: *Quid sit jubilum Codex noster a Mettenfi, quo usus est Mabillonius, abit et Orationum, quae huic numero VI. et VII. sunt, loco prolixam interserit Dissertationem mysticam inscriptam rubro: De omnipotentia maiestatis, quae incipit: Omnipotens Deus in semetipso habet sine mutatione sui mutabilia disponere. sine diversitate sui diuersa agere. sine cogitationum uicissitudine diffimilia formare &c. finit: impenetrabilia eius iudicia perpendentes submissis alis humiliiter stamus; et sequentia pertractat: Quod perfectio contemplative uite in hac uita non**

datur. De uoce carnis. De uoce sub firmamento. De uoce de firmamento. De uoce super firmamentum. Quid sit quod sancta animalia alas submittunt. Post hanc Dissertationem redit Mabillonii N. VIII. five Confessio humilis peccatoris in tempore angustie et infirmitatis. Misericordie domine miserere pie &c. Sed in verbis: Scis omnia potes omnia, terminatur Codex, nihilque agnoscit Orationum, in quas Mettenfi procurrit. Autorem Mabillonius conjectat fuisse Johannem Abb. Fiscamenensem e rationibus, quas l. cit. p. 125. expendit.

DCLVI.

Codex membraneus lat. Sec. U. 359 XII. Folior. 150. f. per duas columnas non una manu, eleganter tamen perscriptus, miniatus, et quondam, ut praecedens, Johannis Fabri Ep. Vien. continet: I. Smaragdi Abb. O. S. B. Dia-dema Monachorum prorsus, ut Codice praeced.

II. fol. 58. velut e calce praecocco, *Libellus iobannis de diversis scripturis collectus*. Eadem videlicet mystica ad Kunegundem Aug. Compilatio, quam mox indicavi, quae cum se penitus habeat, ut in exemplo praecedente, et ultimis verbis: *Scis omnia potes omnia, continuo subdatur: Explicit libellus iobannis &c. inclinor, ut credam, Mantissam illam Orationum, quam e Mettenfi Codice excitavit Mabillonius ad Johannem nostrum haud pertinere, idque eo magis, quod, earum quae*

Cc 3

N.

1527

C O D I C E S

1528

N. VII. est, *Oratio Domni Wilhelmi Abbatis* inscribitur.

III. fol. 94. p. 2. ἀνεπτυγχαφως
Tractatio de Incarnatione minutius, sed nitide exarata, quae ita init: *Ad maiorem eorum evidentiā que de domini incarnatione credenda sunt, hec prius considerare oportet. quis assumpserit. cui unitum sit quod assumptum est. Si quod assumpsit, illa assumptionē aliquid sit factū quod prius non erat. Si constet ex partibus. Si diuinitas et humanitas sint partes Christi. De singulis itaque per ordinem dicendum est, et prius de assumptione. Tenet fides matris ecclesie &c.* Totum Scriptum et egregium Theologum, et subtilem Dialecticum, et Rhetorem minime barbarum prodit, ideoque non parum dolendum, V. tantum ejus folia superesse. Directum est illud contra errores *Felicitis Urgelit.* et *Elipandi Tolet.* Epp. Sec. V-III. exeunte subnatos, qui *Christum* secundum humanam naturam non nisi *adoptivum Dei filium,* et ita spectatum non nisi *nuncupative Deum* dicendum esse tenebant. *Tales, ait, hodie multi sunt, co[n]nantes Christum diuidere, et duos Christos ostendere, unum de Deo natum, alterum de virgine, subtillijs Nestorio considerantes et dicentes: Christum personam esse, sed nec verbum, quod erat in constitutione, nec aliquam de tribus, nec aliam a tribus. Vnde colligitur, quod Christus nec est persona, nec est Deus. Si enim non aliqua de tribus, ergo nulla. Item si hec nec est verbum, vel pater,*

*aut spiritus sanctus, ergo non est Deus. Damnata sunt ista tanquam prophana et sacrilega. &c. Adi de tota hac Controversia praeclaram Dissertationem Histor. Frobenii Abb. S. Emmeram. in Edit. Opp. Alcuini T. I. Vol. 2. p. 923. iis videlicet subiunctam, quae contra Adoptianos scripsit Alcuinus. Sed praeter hunc calamum contra eos strinxerunt Paulinus Aquilej. Agobardus, Beatus et Etherius, inter quorum Scripta Tractationem nostram incassum quaeſivi. Inter Alcuiniana quidem unum haec tenus desiderabatur, quod ipsem memorat in initiis suorum ad *Felicem* et *Elipandum Librorum;* verum illud *Epistolam* vocat, quod utique Tractationi nostrae non convenit, eamque nunc e Cod. Salisb. a Frobenio cit. editam habemus p. 783. Igitur, si conjecturae locus est, autorem ejus Aurelianum, aut Treviris quaeram. Rogat Alcuinus Carolum M. epistola, quae in edit. Opp. ab Andr. Quercetano Paris. 1617. curata n. IV. p. 1472. in edit. vero Ratisb. 1777. T. I. P. 1. p. 96. n. LXIX. est, ut *Felicitis Libellum* non tantum Paulino, sed similiter Richbono (Trevir.) et Teudulfo (Aurel.) Episcopis Doctoribus et Magistris mittat, ut singuli pro se respondeant. Paulini Responsum habemus ad calcem edit. Alcuini Quercet. col. 1765. et in Bibliothecis PP. excepta Lugdun. Richboni cum nihil Scriptorum haec tenus reperatum sit, nullus comparationi locus est, quod tamen non obstat, quo minus Tractatio nostra ad illum referri*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1580

1529

ASICE T IDCI.

1530

referri possit. At Teudulfi seu Theodulphi extant *Opera post edit.* Jac. Sirmondi in *Bibl. PP. Lugd.* T. XIV. p. 11. a quibus illa nec ratiocinandi methodo, nec stili ratione ab ludit, et fortasse Teudulfi nomen illi ad calcem subiectum teneremus, nisi, quod iterum doleo, membranae posteriores ad verba: *Quando ergo dominus dixit: unus vestrum me traditurus est, innuit Petrus Johanni* — — excidissent.

In IV. fol. 99. charactere luculentio *Incipit liber effrem diaconi de compunctione cordis.* Potuit sane ducentis ante Ambrosium Camaldul. annis testari *Vincentius Bellovac. Speculi Historial.* L. X. IV. c. 87. aeo suo latine versa extitisse Ephraem Syri Nisibani Diaconi, qui Seculum IV. vita et scriptis illustravit, Opuscula, cum centum ante ipsum annis exaratus Codex noster et tribus quidem plura, quam ille enumeravit, exhibeat. Dedi Titulum primi, quem pariter apud *Vincentium* et *Tribhemium* praefert. Initium est: *Dolor me compellit hec edicere* &c. Extat titulo Λογος Ἀσκητικός in Edit. Ephraemi curata Romiae a Jof. Sim. Affemano 1732. f. T. I. p. 40. Ο πνοος το λεγειν αὐγαναζει με &c. Sed in Cod. terminatur: *ut et ego offeram ei quod ab eo accepi. et ad orationem serui tui precibus omnium sanctorum tuorum qui es super omnia deus benedictus in secula seculorum. Amen.* Aliter se habent graeca, quae p. 66. longius procurrunt: Νηψωμεν διν παρακαλω εν τω βεαχει τετω καιεω &c. ut suspicari quis posset, ver-

sionem nostram e Syriaco factam fuisse. Verum ipse Syriacorum Ephraemi Editor Petr. Benedictus S. J. in Praef. T. I. Romae 1737. f. testatus est, se Asceticorum Ephraemi Syriacum Textum non vidisse. Ad calcem in Codice minio: *Explicit liber primus.*

Fol. 120. *Incipit secundus.* Ita aeo Librarii nostri. Sed jam apud Tribhemium Scriptt. Eccl. n. 78. Libellus peculiaris est, inscriptus de Contritione Cordis. Initium: *Venite Karissimi uenite patres et fratres greci saluatoris electus* &c. In edit. Rom. T. II. p. 370. titulo Νοθεατικά seu Κατηχησις προς Μοναχους seclusus est in Partes II. Prior incipit: Δευτε ἀγαπητοι με, δευτε πατερες και ἀδελφοι με &c. Altera: Συνωμεν διν ἀγαπητοι &c. quod nostro: *Intelligamus ergo Karissimi fratres* f. 122. p. 2. respondet. Notat tamen Affemamus in margine, hanc partem in quibusdam Codicibus etiam adjunctam reperiri Libello, quem primum retulimus.

Fol. 126. *Incipit de iuditio dei et resurrectione et de regno celorum. et munditia anime.* Vincentius et Tribhemius inscribunt de Resurrectione. Extat in edit. Rom. T. III. p. 553. tantum latine, et quidem nostro Titulo, et e nostra Versione: *Gloria omnipotenti deo, qui os nostrum superno nutu aperuit* &c.

Fol. 130. *Incipit ejusdem liber II. de beatitudine anime.* Notus *Vincentio* et *Tribhemio*. Initium: *Beatus qui odio habuerit hunc mundum* &c. In edit. Rom. T. I.

p.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1580

1531

C O D I C E S A

1532

p. 292. inscribitur **Μακαρισμοι ἑτεροι;** jam enim p. 282. aliae **Bedi-**
titudines praecedunt, unde adpar-
ret Tituli nostri ratio. Ineunt:
Μακαριος ὁ μισητας κατελπιτη τον
βιον τυπον &c. et in graeco longi-
us procurrunt; nam Codex noster
sistit ibi: τοις θελεσι μετα χαρας
ἀπεγχεδαι περι τον πατερα των
φωτων, nobis: qui desiderauerint
ad patrem luminum peruenire.

Fol. 133. *Incipit liber III. de penitentia.* Ita dictus etiam *Vincentio* et *Trithemio.* Legitur edit. *Rom. T. I. p. 148.* **Περι Μετανοιας.** Graece: **Ο κατελθων Κυριος ειναι**
τοις ποληταις τοις Πατεροις &c. Nobis: **Dominus noster Jesus Christus qui**
descendit de sinu Patris &c. Ad calcem: **Explicit liber II. de compunctione.** Ita labant Rubricae no-
 strae.

Fol. 136. p. 2. *Incipit III° de ludaminibus.* Jam a *Vincentio* et *Trithemio* memoratus init: *In lu-*
damibus buius seculi nullus sine
agone &c. Graece nondum reper-
 tus, e nostra antiqua Versione pro-
 stat edit. *Rom. T. III. p. 557.*

Fol. 139. p. 2. Item *liber ef-*
frem de die iudicij. *liber V.* Pariter
 notus *Vincentio* et *Trithemio.* Ejus initium: *Venite dilectissimi*
fratres exhortacionem meam susci-
pite, et semper mementote consilij
 &c. Graece edit. *Rom. T. II. p.*
 50. **Δευτε παντες ἀδελφοι, ἀκούσα-**
τε συμβελυς &c. Titulo **Περι Κει-**
σεως και Κατανυξεως.

Fol. 144. *Incipit eiusdem am-*
monitio per quam docemur. ut co-
gitationes turpes debeamus fugere.
 et eas que sancte sunt cum dei ad-

iutorio in corde seruare. Simplicius **Trithemius Homiliam de Cogita-**
tionibus adpellat. Non comparat in Editione *Rom.* Init vero:
In Scripturis sanctis fratres karissimi legimus, quia eos, qui de ani-
 me salute solliciti sunt, cogitatio
santa custodiat. &c. Nimis faciles
 fuisse Majores nostros in augendo
Scriptorum Caesarii Arelat. nu-
 mero, saepe mihi subiit, omnibus
 que *Sermonibus* seu *Homiliis* va-
 gis et *αδεσποτοις* liberale apud
 Eum paratum hospitium. Ita prael-
 fens nostra ad eum delata vide-
 tur; legitur enim cum in Bibl.
PP. tum *T. V. Opp. Augustini* edit. *Maur.* in *Append. n. CCC-*
 XIII. col. 525. Seculo autem XII.
 ut vides, jam ante *Trithemium Ephraemo* tributa est. Nec obstant
Loca παραλληλα ex aliis *Caesarii*
Sermonibus ab Editoribus *Maur.*
 in margine hotata; nam potuit uti
Caesarius Ephraemo, quo ducen-
 tis paene annis fuit posterior.

Fol. 146. *Ammonitio per quam*
suadetur ut omnis populus donec
divina mysteria celebrantur in ec-
clesia expectent. Initium: *Rogo vos*
fratres karissimi. & per eternam
 pietatem (paterna pietate) commoneo.
 ut quociens aut in die dominico
 &c. Iterum inter *Caesarii Ser-*
mones n. LXXX. et in *Append.*
 cit. col. 468. Expende, quae mox
 dixi; nam et *Textus in Codice ab*
 eadem manu decurrit, et τὸ *Sur-*
 sum *Corda* e *Liturgia latina de-*
 promptum nihil evincit, cum in
 graeca eodem modo dicatur: *Αν-*
τας παρδιας.

Fol.

1533

ASCETICI.

1534

Fol. 147. p. 2. Incipit liber quid intersit inter illam penitentiam que cum bonis operibus semper agitur. et illam que in infirmitate uel fine uite accipitur. Initium: Multi de fratribus uel filiis nostris solliciti sunt utrum omnis homo in infirmitate &c. Rursus inter Caesarii Sermones n. LVII. et in dicta Append. col. 419. Fidentius et istud Opusculum Ephraemo adseri posset, nisi obstante illa: Qui talis est, si a me penitentiam pe-

cierit — penitentiam illi dare possum &c. non enim certum est, Ephraemum Sacerdotum suscepisse, ut testibus contrariis expeditur Edit. Rom. T. I. Prolegom. V. Ex hac tenus recensitis porro non nisi ea, quae foll. 99. 120. 133. et 139. habentur, nova versione ab Ambroso Traversario Camald. donata sunt, ut ex Edit. Florent. 1481. f. liquet.

V. fol. 149. ἀνεπιγραφως Sequentia, quae incipit:

Hac die sollempni. voces persultemus iubili.

Laudum grates. deuote modulantes. spiritus et sensuum gestibus &c.

et Legionem *Thebaeum*, quae duce *Mauritio* martyrium fecit in Sec. III. et IV. confinio, celebrat. Meminit fidei ab ea *Hierosolymis* susceptae, *Romae* confirmatae, *Ductoris Mauriti*, *Maximiani* Imp. ejusque numerum ad 6666. evehit, de quibus omnibus *Bollandiani* diligenter pertractant T. VI. Sept. ad Diem 22. Quaesivi Sequentiam hanc inter *Notkerianas* editas a *Bern. Pezio* T. I. *Thef. Anecd. col. 15.* sed aberat a Codice *S. Emmerammi*, quo ille usus est. Neque tamen ad *Notkerianas* referre dubito; ita illis gemina est. Accedit cultus, qui in *S. Galli Coenobio* his Pugilibus Christi exhibetur, ut habes T. *Bolland. cit. p. 361.*

DCLVII.

R. 50 Codex membraneus lat. Sec. XIV. Folior. 79. 4. currente calamo exaratus, rubricis distinctus,

Denis Codd. Theol. V. II. P. II.

et olim, ut p. 1. notatur, congregationis seu unitatis sancte iustine deputatus ad usum fratrum monasterij sancti seuerini neapolis habet sequentia: I. *De vita solitaria.* Habet Praefationem Epistola haec, seu mavis, *Liber*, quae incipit: *Dominis et amicis et fratribus B. priori et hec* (sic; sed lege: *et ceteris*) *W. sabbatum delicatum.* Pene impudenter et plus quam decebat &c. Litera illa *W.* designat *Wilhelnum* seu *Guillelmum S. Theodorici* prope *Remos* Abbatem, qui Opusculum istud ad FF. Carthusiae de Monte Dei dioec. *Rem.* direxit, quamvis olim et *Bernardo Claraev.* tributum, et cum hujus Operibus, nomine tamen *Guillelmi*, editum a *Maurianis Paris.* 1690. T. V. col. 199. f. Adi *Admonitionem* ibi praeviam, qua doceris, literam B. familiari Librariorum incuria supra positam pro H. Carthusiae enim illi ab a. 1144. *Haimo* praefuit.

Dd

Con-